

Strategische Samenwerkingsagenda 2023-2026

Alphen aan den Rijn

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding	4
2.	Doel	5
3.	Samenwerkingsthema's	6
3.1.	Klimaatadaptatie	6
3.1.1.	Risicodialoog en beleidsregels.....	6
3.1.2.	Klimaatplein activiteiten.....	6
3.2.	Omgevingswet.....	6
3.3.	Blauwe lens Groene Hart.....	7
3.4.	Programma Gezond stadshart.....	7
3.5.	Woningbouw	8
3.6.	Regiodeal bodemdaling.....	8
3.7.	Erfgoed	8
3.8.	Schoon en gezond water	9
3.8.1.	KRW	9
3.8.2.	Biodiversiteit.....	9
3.8.3.	Aanpak exoten.....	9
3.8.4.	Aanpak (micro-)plastics	10
3.8.5.	Inspiratiepolder Aarlanderveen	10
3.9	Voldoende water	11
3.9.1.	Greenport Boskoop	11
3.9.2.	Regiodeal Greenportregio's	12
3.9.3.	Investeringsagenda Holland Rijnland	12
3.9.4.	NPLG	12
3.9.5.	Watergebiedsplannen	13
3.9.6.	Grondwater	13
3.10.	Waterveiligheid en calamiteiten	14
3.11.	Waterketen.....	14
3.12.	Energietransitie en duurzaamheid	15
3.13.	Beheer en onderhoud	16
3.13.1.	Baggeren.....	16
3.13.2.	BRC	17
3.13.3.	Verbeteringsmaatregelen oppervlaktewatersysteem	17

3.13.4. Regulier en buitengewoon onderhoud kunstwerken	17
3.13.5. Stedelijk water en diepteschouw	18
3.14. Waterrecreatie	18
3.14.1. Zwemmen.....	18
3.14.2. Vaarrecreatie	18
3.14.3. Duiken.....	19
3.15 Communicatie en participatie	19
4. Organisatie van de samenwerking	20
4.1. Bestuurlijk overleg.....	20
4.2. Waterspreekuur	20
4.3. Samenwerking in de waterketen.....	20
4.4. Periodiek ambtelijk rioleringsoverleg.....	20
5. Looptijd.....	21
6. Uitvoeringsprogramma	21
7. Financiering	21
8. Sturing en bewaking	21
9. Vaststelling en ondertekening.....	21
Bijlage 1 : Uitvoeringsagenda	23

1. Aanleiding

Vanaf 2008 is er, in het kader van het stedelijk waterplan, een groot aantal verbeteringen aan het stedelijk oppervlaktewatersysteem in Alphen aan den Rijn uitgevoerd, waardoor het robuuster en veiliger is geworden en een betere ecologische kwaliteit heeft gekregen.

Met het stedelijk waterplan is de samenwerking tussen het hoogheemraadschap en de gemeente op gang gekomen. In 2019 is er gekozen om de samenwerking flexibeler vorm te geven: de Strategische Samenwerkingsagenda 2019-2022. Deze agenda heeft het kader neergezet voor de samenwerking tussen de gemeente en het hoogheemraadschap. De prioriteiten en planning zijn benoemd. Bijsturing heeft plaatsgevonden in de bestuurlijke overleggen die op regelmatige basis zijn georganiseerd.

Ondanks de verschillende bestuurlijke en ambtelijke wisselingen is de samenwerking tussen de gemeente en het hoogheemraadschap in de afgelopen periode niet gestagneerd, maar is deze gegroeid. Voorbeelden daarvan zijn de in 2022 vastgestelde Omgevingsvisie “Groene gemeente met lef!” waarin water als verbindend element en klimaatadaptatie een prominente vorm heeft gekregen. Deze strategische agenda geeft een beeld van de activiteiten, waarbij de gemeente en het hoogheemraadschap elkaar tegenkomen. Het is geen vervanging van de bestuurlijke afspraken die binnen specifieke projecten of andere samenwerkingsverbanden worden gemaakt.

2. Doel

“Droge Voeten, Schoon Water en een Prettige en Veilige Leefomgeving”

Het hoogheemraadschap heeft als beheerder van kwantiteit en kwaliteit van het oppervlaktewater de ambitie om de watersystemen binnen haar gebied voortdurend te verbeteren. De gemeente is beschermer van een veilige en prettige leefomgeving. Goed functionerende systemen voor afvalwater, oppervlaktewater en grondwater leveren daar een belangrijke bijdrage aan.

Beide organisaties erkennen de ernst en urgentie van de gevolgen van de klimaatverandering. Naast mitigatie, oftewel tegengaan van klimaatverandering, krijgt adaptatie, oftewel aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, volop aandacht in duurzaamheidsprogramma's.

Tegen deze achtergrond en vanuit de wettelijke taken zien het hoogheemraadschap en de gemeente deze strategische samenwerkingsagenda als het afsprakenkader, waarmee zij op pragmatische wijze nadere invulling geven aan de gewenste samenwerking.

De samenwerking strekt zich uit van het globaal en abstract verkennen van mogelijkheden, tot het daadwerkelijk gezamenlijk uitvoeren en financieren van maatregelen.

3. Samenwerkingsthema's

De huidige en toekomstige samenwerking tussen het hoogheemraadschap en de gemeente is hieronder beschreven een aantal thema's. In hoofdstuk 6 "Uitvoeringsprogramma" staat welke activiteiten op deze thema's ontplooid worden.

3.1. Klimaatadaptatie

3.1.1. Risicodialoog en beleidsregels

In de afgelopen periode is de kwetsbaarheid van Alphen aan de Rijn voor de gevolgen van de klimaatverandering in beeld gebracht. De gemeente heeft een klimaatstresstest uitgevoerd die samen met Rijnland is uitgebreid voor het landelijk gebied. Het hoogheemraadschap leest mee en draagt bij aan het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie in samenwerking met de Omgevingsdienst.

De risicodialoog, waarin samen wordt besloten welke risico's nog acceptabel zijn, moet nog worden afgerond. Rijnland is hierin een van de relevante gebiedspartners. Zowel de gemeente als Rijnland hebben in 2018 het convenant klimaatadaptief bouwen in Zuid Holland ondertekend. Daarin is onder meer opgenomen dat hoogheemraadschappen, gemeenten, beheerders, ontwerpers, vastgoedeigenaren, bouwers, ontwikkelaars, financiers en de provincie Zuid Holland samen een minimaal 'programma van eisen' voor klimaatadaptiviteit ontwikkelen.

Rijnland heeft in de afgelopen periode gewerkt aan nieuwe beleidsregels voor klimaatbestendigheid. De regels zullen naar verwachting na de zomer van 2023 worden vastgesteld. In ruimtelijke projecten zoals de mogelijke Gnephoek ontwikkeling maar ook in watergebiedsplannen zoals Alphenhoorn wordt klimaatadaptatie als integraal onderdeel meegenomen door de gemeente en het hoogheemraadschap.

3.1.2. Klimaatplein activiteiten

In 2022 is het Klimaatplein geopend. Het Klimaatplein is ontstaan uit een samenwerking van de gemeente, Tuinbranche Nederland, Rijnland en tuincentrum de Bosrand. Een groene tuin is beter bestand tegen de hevige regenval en grote droogte en dus beter bestand tegen klimaatextremen. . Een groene tuin is daarnaast goed voor de biodiversiteit. Op het Klimaatplein worden inwoners gestimuleerd om zelf bij te dragen aan klimaat-adaptieve maatregelen. Op het klimaatplein zijn producten te vinden zoals een waterpasserende verharding, een groen dak en producten die bijdragen aan een levende tuin. Daarnaast is er informatie te vinden over de subsidiemogelijkheden bij de gemeente en bij Rijnland.

Op het klimaatplein worden activiteiten georganiseerd voor de inwoners van Alphen aan den Rijn.

3.2. Omgevingswet

Bij de aanvraag van een omgevings- of een watervergunning betrekken de gemeente en Rijnland elkaar en is sprake van wederzijdse advisering. Dit resulteert in een duidelijke en eenduidige afhandeling richting aanvrager.

De Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2024 van kracht wordt vraagt een verandering in denken en doen van Rijnland en de gemeente. Naast nieuwe instrumenten en een digitale transformatie is het doel van de Omgevingswet ook een andere manier van werken uitgaande van samenwerking met alle betrokken partijen. Waterbeheer, ruimtelijke ordening, natuur en dergelijke dienen integraal betrokken te worden bij het werken aan de fysieke leefomgeving.

De Omgevingsvisie 1.0 is in 2022 vastgesteld. Rijnland was nauw betrokken bij het opstellen daarvan. Rijnland en de gemeente werken samen bij opstellen van omgevingsplannen en de waterschapsverordening met als doel het optimaliseren van de samenwerking.

In de afgelopen periode is de gemeente gestart met een initiatievenberaad, hier wordt bepaald of een initiatief past binnen de uitgangspunten van de Omgevingsvisie en of het kansrijk is om verder te ontwikkelen. Daaruit volgt een advies aan een initiatiefnemer. Bij cruciale momenten in de uitwerking zal het plan integraal afgestemd worden aan de omgevingstafel. Initiatiefnemer, gemeente, ketenpartners zoals Rijnland en eventuele belanghebbenden die bij dit initiatief betrokken zijn, bespreken aan deze tafel hoe het initiatief mogelijk gemaakt kan worden en hoe een initiatiefnemer kan toewerken naar een definitief ontwerp voor een vergunningaanvraag. Rijnland neemt actief deel aan de omgevingstafels met betrekking tot water gerelateerde zaken. Daarnaast heeft Rijnland meegewerkt aan de oefensessies van de omgevingstafel. Afgesproken is dat de omgevingstafels vooraf in het waterspreekuur worden besproken.

Onder de omgevingswet is het gemeentelijke watertaken programma (GWP) de opvolger van het gemeente rioleringsplan (GRP). Dit programma omvat het beleid voor de uitvoering van de drie watertaken die gemeentes volgens de wet hebben. Rijnland heeft meegelezen bij het schrijven van dit programma.

3.3. Blauwe lens Groene Hart

In het Waterbeheerprogramma 6 “water wijst de weg” vraagt Rijnland andere overheden bereidheid om samen het waterbelang voorop te stellen, om ook in de toekomst de uitdagingen van klimaatverandering aan te kunnen. Klimaatverandering vraagt fundamentele keuzes en gecombineerde oplossingen in de ruimtelijke inrichting. Deze keuzes heeft Rijnland vastgelegd in het ambitiedocument de Blauwe Lens. Rijnland zoekt met andere overheden hoe deze ambities waar te maken zijn. De deelvisie voor het Groene Hart geeft op basis van het rapport de [Blauwe Lens](#) het belang aan van de juiste keuzes voor de korte termijn om daarmee lock-in situaties te voorkomen.

Voor nieuwbouwprojecten, die al in vergevorderde stadia zijn en onomkeerbaar zijn, zal worden gekeken welke klimaatadaptieve maatregelen nog mogelijk zijn om de schade te beperken.

Bestaand stedelijk gebied wordt samen stap voor stap klimaatbestendig gemaakt. Verdergaande verdichting van stedelijk gebied moeten zoveel mogelijk worden gerealiseerd zonder negatieve effecten op de warmtehuishouding, de zoetwatervoorraad en de waterveiligheid en staan bij voorkeur het klimaatbestendig maken van bestaand stedelijk gebied niet in de weg.

Voor kwetsbare kwelgebieden faciliteert Rijnland op korte termijn nog steeds het huidige landgebruik door middel van voldoende zoetwateraanvoer. Watergangen in onderhoud bij Rijnland worden waar mogelijk voorzien van natuurlijke oevers en nagegaan wordt hoe water kan bijdragen aan het vergroten van de recreatiemogelijkheden.

Rijnland is geen voorstander van bouwen in veengebieden (buiten bestaand stedelijk gebied).

3.4. Programma Gezond stadshart

Door middel van grootschalige vergroening van het centrum wil Alphen aan den Rijn de negatieve gevolgen van hittestress in de binnenstad zoveel mogelijk beperken. Vergroenen kan leiden tot een hogere watervraag. Rijnland is betrokken bij het vergroenen van het centrum en de planvorming van de waterbuffers. Rijnland heeft het projectvoorstel van Alphen aan den Rijn ondersteund in het kader

van de EU-LIFE+ subsidie "Nature based + LED rainwater treatment for reuse in green cities". Ook is Rijnland in dit kader betrokken bij het project Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI) om te komen tot klimaat-slimme maatregelen in stedelijk gebied. Daarnaast heeft Alphen aan den Rijn dit ingebracht in het kader van Groene Cirkel Groene Gezonde Stad.

In het najaar van 2021 is door de gemeente in samenwerking met Rijnland een drijvende tuin gerealiseerd in het Omloopkanaal. Monitoring wordt opgestart.

3.5. Woningbouw

Sinds 2018 wordt gesproken over mogelijke toekomstige woningbouwlocaties en gebiedsontwikkelingen. In de Omgevingsvisie worden concrete locaties benoemd. Het betreft zowel inbreidingslocaties/transformatielocaties (zoals locatie Rijnhaven) als nieuwe ontwikkellocaties (zoals Gnephoeek en Noord 1).

Het Hoogheemraadschap van Rijnland en gemeente Alphen aan de Rijn nemen het principe om bodem en water sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening als uitgangspunt, conform de beleidsbrief Water en bodem sturend van I&W / minister Water en bodem sturend van I&W, november 2022.

Het Convenant Klimaatadaptief Bouwen van Provincie Zuid-Holland en de in ontwikkeling zijnde Landelijke Maatlat is het uitgangspunt voor ontwikkelingen.

Rijnland participeert daarom actief in de planvorming van gebiedsontwikkelingen in gemeente Alphen aan de Rijn, om de gezamenlijke ambities van water en bodem sturend en klimaatbestendige en integrale gebiedsontwikkeling vorm en inhoud te geven. Daarbij wordt gezamenlijk waar mogelijk ook wederzijds aansluiting gezocht op de maatschappelijke opgaven biodiversiteitsherstel, circulariteit en energietransitie.

3.6. Regiodeal bodemdaling

Het programma van de regiodeal bodemdaling is in uitvoering. Het programma is al enkele jaren geleden samengesteld en de deelprojecten zijn in verschillende stadia. De projecten waarin de gemeente actief en financieel in participeert zijn:

- Levensduur EPS
- Uitbreiding en monitoring proefvakken
- Mobiel informatiecentrum bodemdaling

In alle drie gevallen is gemeente Woerden penhouder.

Daarnaast is de gemeente ook actief in het project van de KCAF: KennisCentrum bodemdaling en funderingen (funderingsloket). Zijdelings hieraan gekoppeld is deelname aan het Fonds duurzaam funderingsherstel. Rijnland heeft ook zitting in het programmteam.

De gemeente zit samen met Rijnland in het programmteam Regiodeal bodemdaling Groene Hart en Rijnland draagt bij aan Boeren op hoog peil (trekker provincie, Veenweide innovatie centrum Zegveld-uitvoering) en Gouda stevige stad en Regionale veenweide-strategieën.

3.7. Erfgoed

Binnen de gemeentegrenzen is veel waterstaatkundig erfgoed aanwezig (windmolens voor bemaling, oude poldergemalen, e.d.). Het hoogheemraadschap en de gemeente erkennen de historische waarde van dit erfgoed en willen samenwerken bij hun inspanningen om dit te behouden. De gemeente en Rijnland werken samen in het convenant Molenviergang Aarlanderveen 2015-2024.

Vanuit de gemeente en vanuit Rijnland zijn vertegenwoordigers afgevaardigd om deel te nemen aan het bestuur van de Molenviergang Aarlanderveen. In de komende periode is de intentie om deze vertegenwoordiging voort te zetten.

3.8. Schoon en gezond water

3.8.1. KRW

In Alphen aan den Rijn ligt een aantal waterlichamen te weten Polder Reeuwijk en Sluipwijk, de Zegerplas, Polder de Noordplas, de Gouwepolder, het KRW waterlichaam Oude Rijn (inclusief zoekgebied Kromme Aar en inclusief de Gouwe), Polder Vierambacht, Natura 2000 gebied De Wilck, Polder Nieuwkoop en de Zuid- en Noordeinderpolder. De waterkwaliteit is op basis van de KRW-toets op een aantal punten niet op orde. Daarom zijn er maatregelen noodzakelijk. Nederland heeft als lidstaat van de EU een resultaatverplichting om maatregelen voor eind 2027 uit te voeren.

Aanleg van natuurvriendelijke oevers, dient soms het gezamenlijk belang. Enerzijds kan de KRW-score voor waterplanten worden verbeterd en de biodiversiteit daarmee toenemen. Anderzijds kan de ruimtelijke kwaliteit hierdoor verbeteren.

In sommige gevallen wordt de financiering volledig gedekt vanuit de KRW-pot. Daarnaast is er een Rijnlandse subsidieregeling voor natuurvriendelijke oevers ([Natuurvriendelijke oever - Hoogheemraadschap van Rijnland](#)). De gemeente en het hoogheemraadschap trekken samen op in de KRW maatregelen rondom het Zegerplasgebied. Zo worden er natuurvriendelijke oevers aangelegd en wordt een gedeeltelijk afdamming van de Aar onderzocht. Het burgerparticipatietraject wordt ook gezamenlijk doorlopen.

3.8.2. Biodiversiteit

De versterking van biodiversiteit is een van de vijf maatschappelijke opgaves die Rijnland in het WBP6 heeft benoemd. In 2020 heeft Rijnland een actieplan biodiversiteit opgesteld. In 2027 zou natuur-inclusief werken het nieuwe normaal moeten zijn. Naast de activiteiten uit de al lopende programma's wordt er hierbij ingezet op de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de versterking van de biodiversiteit. Als een van de leidende principes is opgenomen dat samen met partners wordt gezocht naar meekoppelkansen ten aanzien van verbinden en ontsnipperen. Rijnland heeft een ambitiekaart Blauw groen netwerk opgesteld. Hierop zijn ook ambities voor Alphen aan den Rijn opgenomen zoals een groenblauwe dooradering en verbinding met het buitengebied. Daarnaast gebruikt Rijnland de Tiny 5 om het brede publiek over het belang van een sterke biodiversiteit te vertellen. Daar waar mogelijk trekken Rijnland en Alphen aan den Rijn op het vlak van publieksvoorlichting samen op.

Het gesprek over het ecologisch beheer van bermen of natuurvriendelijke oevers langs wegen en watergangen zal in de planperiode worden gevoerd. Op deze wijze ontstaat er een groter leefgebied voor diverse flora en fauna.

In de Omgevingsvisie 1.0 benoemd de gemeente in het kader van een groener en gezonder milieu het stimuleren van Ruimte voor groen en bewegen en ontmoedigen van aspecten die daar een negatief effect op hebben.

3.8.3. Aanpak exoten

Alphen aan den Rijn heeft in 2018 aan Rijnland gevraagd geen grond meer te gebruiken die is vervuild met wortelresten van de Japanse Duizendknoop. De Japanse Duizendknoop wordt tot de meest invasieve exoten gerekend. Is de plant eenmaal gevestigd, dan is hij zeer moeilijk weer weg te krijgen. Door zijn sterke groei krachten worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen.

Naast de Japanse Duizendknoop is in Bentwoud in 2019 watercrassula geconstateerd. Rijnland heeft een bijdrage geleverd aan de verwijdering. Watercrassula is naar Europa gekomen als vijverplant. Watercrassula kan als gevolg hebben dat ze hele sloten overwoekeren, en daarbij inheemse waterplanten en dieren verdringen of verstikken. Alphen aan den Rijn start in 2023 met het gericht inventariseren en digitaal vastleggen van de locaties waar duizendknoop en berenklaauw voorkomt. Hier uit volgend wordt ook de bestrijding intensiever opgepakt waarbij het streven is gelokaliseerde locaties in 5 jaar duizendknoopvrij te hebben. De gemeente en Rijnland gaan in gesprek hoe ze elkaar in kunnen bijstaan.

Naast de Japanse Duizendknoop en watercrassula komen de volgende exoten voor in het beheersgebied van Rijnland: grote waternavel, waterteunisbloem, mosselplantje/watersla, parelvederkruid, waterhyacint en waterwaaier. Tijdige bestrijding is noodzakelijk. Zie ook: <https://www.rijnland.net/loket/meldpunt/exotische-waterplanten/>

Uitheimse rivierkreeften veroorzaken in toenemende mate schade aan het watersysteem. De kreeften eten de onderwatervegetatie op en woelen in de bodem en oevers waardoor het water troebel wordt. Hierdoor kan er geen licht meer tot op de bodem doordringen en hebben waterplanten geen kans meer. Voor wat betreft de Amerikaanse Rivierkreeft volgt Rijnland de lijn van de Unie van waterschappen. Onderzocht wordt hoe de problemen aangepakt kunnen worden. Dit onder leiding van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De gemeente heeft hier een rol i.v.m. de gemeentelijke watergangen.

Rijnland en Alphen aan den Rijn delen ervaringen over de aanpak en bestrijding van schadelijke exoten.

3.8.4. Aanpak (micro-)plastics

Plastics worden steeds meer aangetroffen in het milieu. Plastic zwerfvuil is daarbij een belangrijke bronnen van microplastics. Daarnaast komen deeltjes van synthetische kleding via de wasmachine en plastic deeltjes uit cosmetica en schoonmaakmiddelen in het riool terecht. Hoewel de risico's van (micro)plastics op de gezondheid en biodiversiteit nog niet goed in beeld zijn, is de persistente aard en mogelijke negatieve effecten op mens en milieu wel zorgwekkend.

Voor een belangrijk deel liggen effectieve maatregelen voor het verminderen van microplastics, zoals het opstellen van regels voor producten en productieprocessen bij het Rijk. Het voorkomen en opruimen van vervuiling door plastic zwerfafval is vooral een taak van de gemeente. Rijnland is als handhaver van de kwaliteit het oppervlaktewater betrokken. Water is een belangrijke transportroute voor plastic naar zee.

Om te voorkomen dat plastics uit het stroomgebied van de Oude Rijn bij Katwijk in de Noordzee terecht komen hebben Rijnland en de gemeente meegefinancierd aan de Limes Bubble Barrier en blijven dit de komende 10 jaar doen.

Rijnland en Alphen aan den Rijn zijn ook partner in het Groene Cirkel project Plasticvrije Corridor. De Plasticvrije Corridor is onderdeel van het programma Groene Cirkels. Hierin werken bedrijven, overheden en onderzoekers samen aan een duurzame en gezonde leefomgeving. Rijnland en de gemeente zijn beiden betrokken bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma.

3.8.5. Inspiratiepolder Aarlanderveen

Als inspiratie voor de sector melkveehouderij is voor het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG 3.3.2) de inspiratiepolder Aarlanderveen opgericht. Het hoofddoel van het project Inspiratiepolder Aarlanderveen is verbetering van de waterkwaliteit door vermindering emissies uit de landbouw en

het verbeteren van de ecologie waarmee een bijdrage geleverd wordt aan het behalen van de KRW doelen. Aanvullend worden er ook naar oplossingen voor bodemdaling gezocht zoals onderwaterdrainage. Dit gebeurt binnen het kader van een breder en toekomstgericht samenwerkingsproces met agrariërs.

Subdoelen van het project zijn:

- Creëren van bewustwording bij de agrariërs van de waterkwaliteit in hun gebied
- Stimuleren (inspireren en communiceren over ervaringen en resultaten) naar andere melkveehouders voor het nemen van effectieve maatregelen
- Ontwikkelen van een eenvoudige financieringsstructuur voor agrariërs, waarmee zij waterkwaliteit verbeterende maatregelen nemen
- Gebiedsgericht aanpak op basis van eerste analyse van de polder
- Gericht op bovenwettelijk maatregelen
- Inzicht in de overige opgaven in de polder, zoals bodemdaling, stikstof en biodiversiteit
- Leren en delen van ervaringen m.b.t. een effectief gebiedsproces

3.9 Voldoende water

3.9.1. Greenport Boskoop

Binnen de gemeente Alphen aan den Rijn en het beheersgebied van Rijnland bevindt zich de Greenport regio Boskoop. Voor de Greenport heeft de gemeente Alphen aan den Rijn samen met de andere Greenportgemeenten, en in overleg met de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Regio Boskoop (ISV) opgesteld en vastgesteld. De ambitie die in de ISV is verwoord, ligt in het ontwikkelen van een sterke, duurzame en beleefbare Greenport in een leefbare omgeving. Binnen de Greenport wordt gestreefd naar duurzaam waterbeheer.

Nauwe samenwerking van de gemeente en Rijnland voor de Greenport vindt plaats binnen de Stichting Greenport regio Boskoop (StGB), waarvan ook de andere Greenportgemeenten, de provincie alsook de Stichting Belangenbehartiging Greenport regio Boskoop (SBGB), deel uitmaken. De gemeente Alphen aan de Rijn stelt de voorzitter voor de StGB aan. Door de StGB is de Economische Strategie Greenport Boskoop 2020-2025 opgesteld. In deze visie staan doelen en opgaven tot 2025 geformuleerd. Het zekerstellen van water in de juiste kwaliteit en hoeveelheid en het gezond houden van de bodem en tegengaan van bodemdaling zijn hierin als belangrijke agendapunten opgenomen.

Om de waterproblematiek aan te pakken heeft Rijnland in 2017 samen met SBGB een convenant zoetwaterbeschikbaarheid Greenport en een convenant proces wateroverlast Boskoop ondertekend. Uit de convenanten zijn o.a. noodwaterbergingen gecreëerd en wordt er gewerkt aan een nader onderzoek voor de ondergrondse wateropslag om het Greenportgebied in droge periodes van zoetwater te kunnen blijven voorzien. Het vervolg op de beide convenanten is het Integraal Waterplan Greenport Boskoop 2023-2028, met daaraan gekoppeld een uitvoeringsprogramma. Deze visie beschrijft op hoofdlijnen de verschillende thema's en uitdagingen. De visie is ingedeeld in vier thema's:

- Veilig wonen en werken tussen Boskoopse Sloten.
- Schoon en gezond oppervlaktewater.
- Waterbeschikbaarheid voor de boomteelt.
- Water om te beleven.

De gemeente en Rijnland blijven projecten die uit de voornoemde visies voortvloeien faciliteren en in sommige gevallen ook (co)financieren, zoals bij het onderzoek naar de ondergrondse wateropslag.

3.9.2. Regiodeal Greenportregio's

De Greenport Boskoop werkt samen met de Greenport Duin- en Bollenstreek en Greenport Aalsmeer en de betrokken partners aan een Regiodeal aanvraag die de transitie naar een toekomstbestendige, volledig duurzame en circulaire Greenport een flinke impuls moet geven. Dit is noodzakelijk voor het afwenden van bedreigingen van brede welvaartsaspecten in de toekomst. De aanvraag is gericht op twee pijlers, die de grootste bedreigingen van de brede welvaart in zich behelzen: 'Arbeidsinzet' en 'Duurzaamheid en circulariteit'. De opgave Duurzaamheid en circulariteit gaat naast veen en plastics ook over waterkwantiteit en kwaliteit en raakt sterk aan de taken van het Hoogheemraadschap. In 2023 richten we ons op een succesvolle aanvraag bij het ministerie van BZK in de 5^e tranche. Indien het Rijk deze aanvraag toekent, leidt dit tot uitvoering van het ontwikkelde programma in 2024 tot en met 2027. De gemeente en het Hoogheemraadschap spannen zich in om via de Regiodeal tot een optimale multiplier te komen van de investeringen die noodzakelijk zijn om aan (in ieder geval) de wateropgave in de Greenport Boskoop te voldoen.

3.9.3. Investeringsagenda Holland Rijnland

De Regio Holland Rijnland werkt aan een regionale Investeringsagenda. Deze investeringsagenda is vooral gericht op de thema's wonen, mobiliteit, energie en economie en human capital. In de regionale investeringsagenda van Holland Rijnland worden de ambities en projecten geformuleerd die de komende jaren in de Regio Holland Rijnland gewenst en noodzakelijk om aan de opgaven op het gebied van verstedelijking én verduurzaming en vergroening te voldoen. De regio Holland Rijnland stelt deze agenda met de gemeenten en partners op en streeft er naar aan het einde van 2023 een uitgewerkte agenda vast te stellen. De Regio, gemeenten en het Hoogheemraadschap hebben elkaar nodig om deze belangrijke maatschappelijke opgaven te realiseren. De gemeente spant zich in om het Hoogheemraadschap als belangrijke strategische partner hierbij ook regionaal in positie te brengen om de opgaven en ambities van het Hoogheemraadschap te kunnen harmoniseren met de ambities en projecten van Holland Rijnland en visa versa.

3.9.4. NPLG

In 2022 heeft het Rijk het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) geïntroduceerd waarin diverse opgaven in de fysieke leefomgeving zijn opgenomen onder de thema's natuur, water en klimaat (stikstofreductie, reductie broeikasgassen, waterkwaliteit/KRW, wateroverlast en watertekort, biodiversiteit). Het NPLG en de daarop gebaseerde gebiedsplannen vormen de komende jaren een belangrijk kader voor het waterbeheer en voor de verschillende gebiedsopgaven. Het behoud van een goed functionerend, toekomstbestendig watersysteem is daarbij uitgangspunt.

Door middel van gebiedsprocessen onder regie van de provincies moeten deze opgaven in samenwerking met gebiedspartners worden opgepakt. De provincies hebben de opdracht voor 1 juli 2023 een overkoepelend Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) op te stellen. De focus van het NPLG ligt op landbouw en natuur. Na 1 juli 2023 worden de programma's verder uitgewerkt. Het grondgebied van de gemeente Alphen aan den Rijn ligt in 3 deelgebieden van het NPLG: GGA Nieuwkoop, Veenweiden Noord en Sierteeltgebied rond Boskoop. Rijnland is hier nauw bij betrokken waar het gaat om de wateropgaven (waterkwaliteit en kwantiteit). De gemeente Alphen aan den Rijn is bestuurlijk trekker van het gebiedsproces in de deelgebieden veenweiden-noord en Boskoop, Rijnland is in beiden deelgebieden actief.

3.9.5. Watergebiedsplannen

Met een watergebiedsplan verbetert het hoogheemraadschap het watersysteem vanuit de drie hoofdtaken: droge voeten, gezond water en voldoende water voor nu en in de toekomst. We beoordelen o.a. of peilbesluiten nog actueel zijn en of maatregelen nodig zijn om wateroverlast als gevolg van de klimaatverandering te beperken. Waar mogelijk voeren we de maatregelen zo uit dat we daarmee ook de waterkwaliteit verbeteren.

Actueel binnen de gemeentegrenzen van Alphen aan den Rijn werkt Rijnland aan watergebiedsplannen in de volgende polders: Polder Middelburg en Tempelpolder, Hogenwaardsepolder, Hondsdijksepolder, Lagenwaardsepolder, Gouwepolder, Oostbroekpolder, Polder Groenendijk, Rhijnenburgerpolder, Geer- en Buurtpolder, Polder Steekt en Polder Alpherhoorn.

Iedere polder heeft zijn eigen kenmerken. De gemeente kijkt samen met Rijnland hoe water het beste geborgen kan worden. In stedelijke gebieden zijn er naast oplossingen in het oppervlaktewater ook aanpassingen aan het maaiveld en de riolering nodig om water op straat te voorkomen. Binnen het watergebiedsplan Alphenhoorn is er sprake van waterproblematiek op de Hoge Zijde. In dit gebied is zeer weinig wateroppervlaktewater aanwezig, de problemen kunnen niet geheel binnen het watergebiedsplan opgelost worden. De oplossing ligt naast het vergroten van de afvoer vooral in het vinden van berging in de openbare ruimte en het rioolstelsel. Om een beter beeld te krijgen van het watersysteem tijdens extreme neerslag, is afgesproken om gezamenlijk extra informatie te verzamelen. Op basis van het verkregen inzicht, kunnen in de toekomst de juiste maatregelen worden genomen.

Voor de Hogenwaardsepolder is een pakket maatregelen bedacht waarmee de wateroverlast in het stedelijk gebied kan worden aangepakt. Rijnland draagt zorg voor de aanpassing van enkele stuwen, het profiel van de “bergingssloot” en het aanpassen van het gemaal. Er loopt nog een discussie omtrent het verder optimaliseren van de waterafvoer door de aanleg van extra duikers en ook over de uitbreiding van de bergingscapaciteit met 2700 m².

3.9.6. Grondwater

Met de komst van de Omgevingswet krijgt Rijnland ook taken in het grondwaterkwaliteitsbeheer, deze worden verwerkt in de waterschapsverordening en het waterbeheerprogramma.

In de waterschapsverordening staat dat het onttrekken, retourneren of infiltreren van grondwater gevolgen kan hebben voor de omgeving. Hoe groot de gevolgen zijn, hangt af van het gebied waar de initiatiefnemer de activiteit uitvoert. Onderscheid wordt gemaakt in grondwaterbeschermingsgebieden of waterwingebieden, gebieden die kwetsbaar zijn voor grondwateronttrekkingen en gebieden waar het onttrekken van grondwater geen extra risico oplevert. In deze gebieden gelden verschillende regels. Specifieke aandacht gaat uit naar ondergrondse waterberging. Dit is gedefinieerd als het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater. De gemeente heeft een grondwaterzorgplicht tot het voorkomen van grondwater over- en onderlast, hier treffen de overheden elkaar. Daarnaast wordt de grondwaterstand beïnvloed door het oppervlaktewaterpeil. Daarom wordt met de beoordeling van de polderpeilen ook de input van de gemeente meegenomen.

De gemeente en Rijnland hebben een gezamenlijk belang om opbarsten van de deklaag zoveel mogelijk tegen te gaan in kwetsbare kwelgebieden. Gesprekken vinden plaats hoe stijghoogtegegevens beschikbaar komen en gedeeld worden.

3.10. Waterveiligheid en calamiteiten

Het is de taak van Rijnland het leefgebied, de inwoners en bedrijven te beschermen tegen overstromingen vanuit de zee, de rivieren en het regionale watersysteem. Rijnland volgt daarom de ontwikkelingen op de voet en neemt waar nodig maatregelen.

Rijnland toetst periodiek in dit kader de regionale waterkeringen in Alphen aan den Rijn aan de provinciale norm. De huidige toetsronde wordt in 2024 afgerond en zal daarna resulteren in een nieuw versterkingsprogramma. Regionale waterkeringen die niet voldoen aan de norm kunnen soms samenvallen met bestaande of geplande gemeentelijke wegen, fietspaden, wandelpaden en groenvoorzieningen. In die gevallen is een goede samenwerking vereist en wordt gestreefd naar synergievoordelen. Indien dit leidt tot gezamenlijke activiteiten worden deze voordat de werkzaamheden worden gestart vastgelegd in een SamenwerkingsOvereenkomst (SOK). Hiervoor is het nodig dat we tijdig onze toekomstige projecten aan elkaar voorleggen om zo vroeg met elkaar te kunnen optrekken als dat mogelijk is.

Concrete projecten uit het programma regionale waterkeringen zijn:

- Kortsteekterweg (ook Noord en Zuideinderpolder): in DO-fase. Start uitvoering 2023
- Gnephoek: in verkenningsfase. Uitvoering gepland in 2024
- Zaans Rietveld: project wordt uitgevoerd door de provincie Zuid-Holland in combinatie met vaarwegbescherming. De laatste 800m is nu in uitvoering.
- MT polder: ligt gedeeltelijk in Alphen aan den Rijn en is in ontwerpfase.
- Slootweg Benthuizen: hierover hebben oriënterende gesprekken plaatsgevonden

Naast bovenstaande projecten loopt op dit moment grondonderzoek binnen de gemeente. Zie: [Toetsing Regionale Keringen - Hoogheemraadschap van Rijnland](#). Vanuit deze toetsing kunnen nieuwe concreter projecten volgen die vanaf 2024/2025 opgepakt worden.

Rijnland en Alphen aan den Rijn blijven in de komende periode in gesprek over eventuele wijzigingen in de ruimtelijke ordening die impact hebben op de waterveiligheidsrisico. De woningbouwbehoefte zal in de komende periode blijven toenemen. Dit heeft direct impact op de overstromingsrisico omdat met het opgestelde kapitaal ook de kans schade toe kan nemen. Het gezamenlijk beperken van deze risico's is van groot belang. Het beperken van risico's kan bijvoorbeeld door groenstroken als piekberging te gebruiken, waardoor ook wateroverlast voorkomen kan worden. Om deze reden is vroegtijdige betrokkenheid van Rijnland bij de plannen essentieel.

3.11. Waterketen

Gemeenten, hoogheemraadschappen en drinkwaterbedrijven werken samen in de waterketen. Binnen Rijnland zijn vier subregio's gevormd. Alphen aan den Rijn behoort met gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Nieuwkoop, Kaag & Braassem, Waddinxveen, drinkwaterbedrijf Oasen en Rijnland tot de subregio Groene Hart. De samenwerking in de waterketen heeft een eigen ambtelijke overleggroep. Alphen aan den Rijn vervult de rol van ambtelijk trekker voor subregio Groene Hart.

Het "Waterketenplan Groene Hart" uit 2017 geeft het kader en de richting voor de verdere samenwerking in de waterketen voor de subregio. Hierin zijn 12 gezamenlijke plannen en projecten benoemd voor een duurzame en doelmatige waterketen. Veel van deze plannen kunnen zowel bilateraal als in bredere samenwerking worden opgepakt. Een evaluatie en update van dit

waterketenplan, met aandacht voor het concretiseren van de uitvoering ervan zou een impuls geven aan de samenwerking en de waterketen.

In het verleden (in de begintijd van de zuiveringstaak) zijn afspraken over de overname van afvalwater van het gemeentelijk stelsel naar de Rijnlandse zuiveringen vastgelegd in aansluitvergunningen. Met de waterwet, die doelmatig samenwerken in de waterketen oplegt, zijn vooral afspraken nodig over de werkprocessen, projecten en gegevens per overnamepunt. Zowel over de huidige situatie als over projecten en ruimtelijke ontwikkelingen. In 2023 zal aan deze afspraken worden gewerkt.

In het kader van efficiënt zuiveren is in de afgelopen periode een regiostudie afgerond voor het Groene Hart waarin de keuze is gemaakt om niet verder te centraliseren. De bestaande afvalwaterzuiveringsinstallaties in dit gebied worden gehandhaafd en gerenoveerd. Gekoppeld hieraan is het renoveren van AWTG Kennedylaan, AWTG Hazerswoude-Rijndijk, AWTG Alphen West en AWTG Alphen Kerk en Zanen.

Eind 2022 is gestart met een Kritieke tijden praktijk-toets. Het doel van dit project is om de theoretische gegevens te toetsen en zo inzicht te krijgen in het rioolstelsel van de gemeente Alphen aan den Rijn en de afvalwater aanvoer richting de AWZI's. Hierdoor kunnen we beter reageren op calamiteiten en onze projecten beter organiseren. Bijvangst van deze toets is het signaleren van optimalisatiekansen zoals verminderen van rioolvreemd water, het stabiliseren van de aanvoer tijdens droog weer afvoer (DWA) en het verminderen en beheren van overstortvolumes in perioden van neerslag. Gemeente en Rijnland stellen samen in overleg de exacte overnamepunten vast waar het afvalwater van de gemeentelijke riolering in de installaties van Rijnland over gaat.

De gemeente en Rijnland werken samen aan het zogenoemde dataportaal. Door riolerings- en oppervlaktewaterdata gezamenlijk te delen en te ontsluiten ontstaat er synergie, waardoor problemen integraal kunnen worden opgepakt.

3.12. Energietransitie en duurzaamheid

Rijnland wil in 2030 energieneutraal zijn. Dat betekent dat Rijnland in 2030 evenveel energie duurzaam opwerkt als het verbruikt. Om energieneutraal te worden zet Rijnland in op zowel energiebesparing als energieopwekking met zon, wind en biogas. Op de terreinen van de Afvalwaterzuiveringen Alphen Noord en Kerk en Zanen worden zonneparken gerealiseerd. Naast eigen energieneutraliteit wil Rijnland ook een actieve bijdrage leveren aan de energietransitie van de regio door warmte uit het water ter beschikking te stellen. Rijnland is bronhouder van Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO) en Thermische Energie uit Afvalwater van de Afvalwaterzuivering (TEA). Uitgangspunt is dat de benutting van aquathermie een positieve bijdrage levert aan een duurzame, betrouwbare en betaalbare warmtevoorziening.

In 2020 is in dat kader met de gemeente een intentieovereenkomst gesloten voor Duurzame warmte in de Planetenbuurt. Deze intentieovereenkomst had als doel het gezamenlijk beeld van de verschillende partijen vast te leggen en samen met een warmteleverancier een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam warmtealternatief voor aardgas te ontwikkelen. Begin 2022 is de ontwikkelfase gestart met de ondertekening van de ontwikkelovereenkomst tussen de gemeente en de warmteleverancier. Uit het onderzoek en de businesscase blijkt dat een collectief warmtenet op dit moment geen haalbare aardgasvrije oplossing voor het projectgebied in de Planetenbuurt is.

Momenteel wordt gewerkt aan het opstellen van een intentieovereenkomst tussen ontwikkelaars, Rijnland en de gemeente voor het opzetten van een project tot het maken van een concept ontwerp voor een collectief warmtenet met de toepassing van aquathermie uit de Rijnhaven Oost. Het betreft

het project Havenfront/Zeeheldenbuurt, waarvoor in 2022 een businesscase en schetsontwerp is opgesteld die door betrokken partijen als kansrijk worden gezien.

3.13. Beheer en onderhoud

3.13.1. Baggeren

Om voldoende zoetwater te kunnen houden in tijden van droogte is het van groot belang om alle watergangen op leggerdiepte te hebben. Het op leggerdiepte houden is ook van belang voor de wateraanvoer en de waterafvoer en het verminderd de uitlevering van voedingsstoffen uit de waterbodem naar het oppervlaktewater. Tot slot is het op diepte houden van sloten, kanalen en vaarten van belang voor de dieren en planten die in het water leven. Gezamenlijk zijn we hiervoor verantwoordelijk als gemeente, hoogheemraadschap en particulier.

Daarom zal periodiek de bagger boven de ingreepmaat (de minimaal benodigde waterdiepte) moeten worden verwijderd. Om doorvoer van duikers te garanderen wordt in de visie van de gemeente in sommige gevallen een aanpassing van de ingreepmaat noodzakelijk geacht. De gemeente wil graag met Rijnland in gesprek gaan om hier gebied dekkende afspraken over te maken, ook over het gebied dat overgedragen is aan Rijnland.

Voor de actuele baggeropgave binnen de stedelijke contour van Alphen aan den Rijn, Aarlanderveen en Zwammerdam is de samenwerking tussen de gemeente en Rijnland momenteel beperkt tot het regelen van de toegankelijkheid van de percelen.

Daarbuiten is het overig water momenteel in onderhoud bij de gemeente en bij particulieren.

Rijnland werkt samen met de gemeente en het bedrijfsleven aan baggerpilots o.a. in de Nesselolder en de Gouwepolder in Boskoop.

Medio 2022 is de factsheet baggeren gedeeld met de gemeente. Hierin staan alle regels en contactpersonen m.b.t. baggeren, meekoppelkansen en strategische planningen benoemd.

De grove planning voor de komende jaren is:

Scope	Polder	Fase	eind datum
2018-7	Zegersloot	Uitvoering	medio 2023
	Zuid -en Noordeinderpolder	Uitvoering	medio 2023
2019	Alpherhoornpolder	Uitvoering	begin 2024
	Polder Vierambacht	Uitvoering	begin 2024
	Rijnenburgerpolder	Uitvoering	begin 2024
	Ridderveld en de Bijlen	Uitvoering	begin 2024
	Polder de Noordplas	Uitvoering	begin 2024
2021B	4 Ambachtspolder	Vorbereiding	begin 2025
	Geer en Buurtpolder	Vorbereiding	begin 2025
	Polder Zaansrietveld	Vorbereiding	begin 2025
	Zuid- en Noordeinderpolder	Vorbereiding	begin 2025
2022	Polder vierAmbacht	Vorbereiding	begin 2026
	Ridderveld en de Bijlen	Vorbereiding	begin 2026
	Zegersloot	Vorbereiding	begin 2026
	Polder Alpherhoorn	Vorbereiding	begin 2026

De gemeente heeft aangegeven voor scope 2019 geen verspreidbare bagger te willen ontvangen op percelen van de gemeente (het verschrallingsbeleid). Deze bagger moet daarom afgevoerd worden. De kosten voor het afvoeren zijn voor de gemeente. Dit is nieuw beleid van de gemeente ten opzichte van de overeenkomst onderhoud en ontvangstplicht stedelijk water uit 2009. Er zijn in deze overeenkomst

wel afspraken gemaakt over de kostenverdeling bij regulier werk maar niet expliciet voor verschralingsbeleid. Hierover zal het gesprek in de komende periode worden opgestart.

3.13.2. BRC

Per peilvak kan een Berging Rekening Courant (BRC) opgesteld worden. Hoewel veel gemeenten al een BRC hebben is Alphen aan den Rijn steeds terughoudend geweest bij het opstellen daarvan. Daarbij werd steeds verwezen naar de hoeveelheid werk die het opstellen daarvan met zich mee zou brengen en naar de noodzaak daarvan.

In een BRC worden de eerder vergunde dempingen en ontgravingen van oppervlaktewater in beeld gebracht met als doel af te kunnen wijken van de standaard compensatie-eis bij toekomstige toenames van verhardingen, dempingen en ontgravingen. Het opstellen van een BRC levert een beeld op van het oppervlak aan beschikbare watercompensatie binnen een peilvak. Het voordeel voor de gemeente is dat water dat eerder is gegraven mee kan tellen als compensatiewater in geval van een nieuwe ontwikkeling waarbij water wordt gedempt.

De gemeente wil graag in beeld krijgen welke waterberging noodzakelijk is op basis van een veilige peilstijging binnen een peilvak. Dit is in de visie van de gemeente een doelmatiger uitgangspunt voor het afwijken van de standaard compensatie-eisen bij toenames van verhard oppervlak, dempingen en ontgravingen. Bij deze benadering kan ook beter rekening gehouden worden met alternatieve oplossingen voor (tijdelijke) berging van overtollig hemelwater.

Met de komst van de nieuwe beleidsregel (zie 3.1.1) wordt vanaf 2023 voorzien in deze behoefte. Bij grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen gaat een klimaattoets gelden voor het plangebied. Voor kleinere ontwikkelingen blijft een BRC een flexibel instrument omdat het soms lastig is om binnen een klein perceel een geschikte plaats te vinden waar compensatiewater kan worden toegevoegd.

3.13.3. Verbeteringsmaatregelen oppervlaktewatersysteem

Verbeteringsmaatregelen in het stedelijk oppervlaktewater, zoals bijvoorbeeld vergroten van bestaande krappe duikers en de aanleg van natuurvriendelijke oevers, kunnen soms het gezamenlijk belang dienen. Soms wordt door een krappe duiker drijfvuil tegen gehouden waarover bewoners klachten indienen. In bepaalde gevallen is er sprake van een ecologische barrière die door het aanpassen van een duiker kan worden opgelost. Ook kan een krappe duiker leiden tot een ernstige verslechtering van de waterafvoer waardoor het risico op wateroverlast toeneemt.

Soms kan het uitvoeren van deze maatregelen meegenomen worden in reconstructies van de openbare ruimte. Indien er een gezamenlijk belang is kunnen per geval afspraken worden gemaakt over gezamenlijke financiering. Om meer inzicht te creëren ten aanzien van de verdeling van kosten in geval van een gezamenlijke aanpak zal in Q2/Q3 van 2023 een overzicht worden uitgewerkt.

3.13.4. Regulier en buitengewoon onderhoud kunstwerken

Rijnland is als peilbeheerder formeel verantwoordelijk voor de peilregulerende werken (stuwen, inlaten, e.d.). Met de legger kunstwerken is het onderhoud van deze peilregulerende werken vastgelegd. Daar waar nog geen overdracht heeft plaatsgevonden geldt dat objecten overgedragen worden met de oorspronkelijk functionaliteit en in goede staat van onderhoud. Aanvullend gaan Rijnland en de gemeente in gesprek over het dagelijks beheer van duikers in primaire watergangen.

3.13.5. Stedelijk water en diepteschouw

Het onderhoud van het overig stedelijk oppervlaktewater in de kern van Alphen aan en Rijn, Aarlanderveen en Zwammerdam is in 2009 overgenomen door het hoogheemraadschap. Begin 2018 heeft het hoogheemraadschap besloten te stoppen met het onderhoud van overig stedelijk oppervlaktewater en bestaande convenanten zo snel mogelijk te beëindigen. Mede door dit besluit wil het hoogheemraadschap de onderhoudsverplichtingen opnieuw gezamenlijk vaststellen en vastleggen. Het is voor Rijnland belangrijk om met alle gemeenten een uniforme verdeling te hebben van de onderhoudstaken. Daarbij is het onderhoud van primair water vastgelegd in het reglement van Rijnland. Alphen aan den Rijn heeft geen eigen juridische instrumenten om medewerking of financiering van de perceeleigenaren af te dwingen. Daarom ziet de gemeente geen meerwaarde in het terugnemen van het onderhoud van dit overig water.

Afgesproken is dat de gemeente en Rijnland in 2024 wederom in gesprek gaan over het convenant. Daarbij is de insteek om problematiek breder te beschouwen. Er is behoefte aan duidelijke afspraken over waterbeheer, waterkwaliteit, droogte en nieuwbouwplannen. Hoe liggen de verantwoordelijkheden, waar kunnen de overheden elkaar op aanspreken en hoe communiceren we richting de burger. Een van de agendapunten is de diepteschouw alsmede het onderhoud van toekomstige woonwijken, hier liggen kansen om de waterkwaliteit van het overig water in stedelijk gebied te verbeteren.

3.14. Waterrecreatie

3.14.1. Zwemmen

Binnen de gemeentegrenzen zijn twee officiële zwemwaterlocaties aanwezig aan de zuidwestoever van de Zegerplas. De gemeente zet actief in op recreatief gebruik van het zwemwater van de Zegerplas. Het gaat dan om zwemmen, speelvoorzieningen in het water, kanovaren, suppen, e-foil, waterskiën, maar ook waterskiën, zeilen, varen en duiken. Het hoogheemraadschap meet de zwemwaterkwaliteit en rapporteert aan de Omgevingsdienst Midden-Holland, die namens de provincie als bevoegd gezag optreedt voor controle en beoordeling van officiële zwemwaterlocaties. Hierbij wordt gelet op de bacteriologische kwaliteit en de aanwezigheid van blauwalgen.

De bacteriologische kwaliteit van de locatie Zegerplas zwemvijver scoort regelmatig “slecht”. Om de zwemwaterkwaliteit op deze locatie te verbeteren wordt een gezamenlijk maatregel getroffen om de zwemzone beter te doorspoelen. De maatregel wordt in 2023 uitgevoerd als tijdelijke maatregel voor twee jaar. Gedurende deze twee wordt gekeken of de maatregel verder geoptimaliseerd kan worden. Als de maatregel effectief blijkt, wordt deze vanaf 2025 definitief gemaakt.

Om blauwalgen te bestrijden en daarmee de zwemwaterkwaliteit te verbeteren heeft het hoogheemraadschap sinds 2008 in de Zegerplas een luchtmenginstallatie in bedrijf. De investeringskosten zijn bijeengebracht door de gemeente, Provincie Zuid-Holland en het hoogheemraadschap. De exploitatiekosten worden gedragen door het hoogheemraadschap.

3.14.2. Vaarrecreatie

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen van de nautisch (veiligheid) als de vaarwegbeheerder (slootdiepte/beschoeiing). Voor de regionale wateren heeft de provincie zichzelf als zowel nautisch als vaarwegbeheerder aangewezen. Voor de lokale wateren heeft de provincie geen nautisch of vaarwegbeheerder aangewezen. Niet alle historische vaarwegen zijn door de provincie als zodanig aangewezen.

Als beheerder van het watersysteem wil het hoogheemraadschap een verbindende rol spelen om recreatief gebruik mogelijk te maken. Het hoogheemraadschap bewaakt daarbij haar kerntaken voor de waterkwaliteit, waterkwantiteit en de waterveiligheid.

De gemeente heeft in 2017 de Visie op Water Alphen aan den Rijn vastgesteld waarin het scenario's voor de toekomst van recreatief varen staan beschreven. Onderdeel van de visie is het ontwikkelen en vaststellen van vaarwegbeleid en het overnemen van schutsluizen en bruggen benodigd voor in stand houden van recreatieve vaarroutes. In het nog op te stellen uitvoeringsprogramma van de Visie op Water benoemt de gemeente maatregelen die nodig zijn om de vaarwegen te herstellen/verbeteren. De gemeente is van plan om vaarwegen in het omgevingsplan als aparte categorie te bestemmen. In deze categorie worden voorwaarden aan de bebouwing gesteld en wordt het vrije vaarprofiel (zowel hoogte als breedte en diepte) vastgelegd. Het gezamenlijk belang zit in het slim combineren van verschillende functies van dezelfde watergangen (primaire water en vaarwater).

Het hoogheemraadschap heeft vijf schutsluizen overgedragen aan de gemeente. In komende periode wordt het beheer en eigendom van sluis Den Ham en naastliggende kunstwerken overdragen van Rijnland aan de gemeente. De provincie blijft aansprakelijk voor de sluisoker onder de provinciale weg. Daarnaast worden er indien noodzakelijk nadere afspraken gemaakt tussen de gemeente en Rijnland om de waterveiligheid en watertoevoer vanuit sluisen te garanderen.

3.14.3. Duiken

Om de Zegerplas nog aantrekkelijker te maken voor duikers, heeft Alphense Duikvereniging Atlantis het initiatief genomen om aan de noordoostkant van de plas een onderwater natuurpark te realiseren. Voor een succesvol resultaat werken zij samen met partners die kennis hebben van waterkwaliteit en biodiversiteit, zoals het hoogheemraadschap, dat dit project heeft gesubsidieerd. Als beheerder van het watersysteem wil het hoogheemraadschap een verbindende rol spelen om recreatief medegebruik mogelijk te maken.

De gemeente en Rijnland werken daarnaast samen met de duikvereniging aan de volgende onderwerpen in de Zegerplas: monitoring van biodiversiteit (water-flora en fauna) en de archeologie in de grondlagen tot een diepte van 32 meter.

3.15 Communicatie en participatie

Gemeente en hoogheemraadschap communiceren op allerlei manieren met hun klanten en proberen hen actief onderdeel te laten zijn van de opgaven waar beide organisaties voor staan. Daar waar het onderwerpen betreft die binnen gemeenschappelijke taken en ambities vallen biedt afstemming en samenwerking maatschappelijk voordeel in de vorm van duidelijkheid en eenduidigheid voor onze klanten. Het biedt niet alleen voorkeur maar is ook onmisbaar en belangrijk. Door samen op te trekken stimuleren en motiveren we inwoners, zetten hen in beweging, bereiken wij doelgroepen die anders niet bereikt zouden worden etc.

Regelmatig contact tussen de (bestuurs) communicatieadviseurs van de gemeente en Rijnland is daarbij essentieel.

4. Organisatie van de samenwerking

4.1. Bestuurlijk overleg

Minimaal eenmaal per jaar vindt bestuurlijk overleg plaats tussen de wethouder(-s) met “water” in de portefeuille en de hoogheemraad met het accountbeheer voor de gemeente Alphen aan den Rijn in de portefeuille. Onderwerp van het overleg is stand van zaken en voortgang aan de hand van deze Strategische Samenwerkingsagenda.

4.2. Waterspreekuur

Het hoogheemraadschap houdt eenmaal in de vier weken een spreekuur in het gemeentehuis van Alphen aan den Rijn voor medewerkers van de gemeente en eventuele betrokken externe partijen. Doel van het spreekuur is in een zo vroeg mogelijk stadium informatie uitwisselen over plannen, projecten en vergunningen. Het spreekuur wordt gehouden door de vergunningverlener en de gebiedscoördinator van het hoogheemraadschap en gecoördineerd door de relatiebeheerder van de gemeente. De relatiebeheerder van Rijnland is daarbij aanwezig en indien noodzakelijk zal aanvullend vervolgoverleg plaatsvinden voor een specifieke casus. Dat zou bijvoorbeeld kunnen gaan over waterrecreatie. Het aanvullend vervolgoverleg komt in de plaats van het periodiek strategisch overleg dat tot 2022 enkele keren per jaar werd georganiseerd.

4.3. Samenwerking in de waterketen

De waterketen bestaat uit productie en distributie van drinkwater, inzameling en transport van afvalwater via riolering, en zuivering en lozing van afvalwater. Rioolbeheer van de gemeente neemt deel aan de “subregio Groene Hart” van de “Samenwerking Waterketen regio Rijnland”. De sub regio bestaat uit de gemeenten Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Kaag en Braassem, Nieuwkoop, Waddinxveen, het drinkwaterbedrijf Oasen en het hoogheemraadschap. Alphen aan den Rijn is voorzitter van samenwerkingscluster Groene hart. De sub regio heeft eenmaal per zes weken een ambtelijk overleg en een minimaal een maal per jaar een bestuurlijk overleg. Aanvullend schuift Alphen aan den Rijn namens het cluster Groene Hart ook aan bij het coördinatieteam (C-team), dit is een overleg met vertegenwoordigers van elk zuiveringscluster, Rijnland en een vertegenwoordiger van de drinkwatersector.

4.4. Periodiek ambtelijk rioleringsoverleg

Ongeveer tweemaal per jaar, en bij directe noodzaak, vindt overleg plaats over het functioneren van de gemeentelijke riolering en de lozingen vanuit de riolering op zuivering en oppervlaktewater. Deelnemers aan dit overleg zijn rioleringsspecialisten van het hoogheemraadschap en de gemeente. AWTG rapportages (afvalwater transportgemaal rapportages) zijn volop in ontwikkeling en dienen in de toekomst ter ondersteuning in deze gesprekken. De AWTG rapportage is een universeel rapport waarin staat wat de afspraken zijn op het gebied van o.a. afvalwater, gegevens aanvoerend rioolstelsel, object gegevens, prestaties en gegevens van de rioolgebieden. Thema's die besproken kunnen worden in het ambtelijk rioleringsoverleg variëren van afkoppelplannen, nieuwbouwontwikkelingen, functioneren/verplaatsen van overstorten, illegale lozingen op oppervlaktewater, aanvragen voor vernieuwing/vervanging IBA's, etc. Hierbij worden afwegingen gemaakt op het gebied van kosten en baten, waterkwaliteit, waterkwantiteit en de zuivering. Een onderwerp van gesprek is het toekomstperspectief van IBA's.

5. Looptijd

Deze Strategische Samenwerkingsagenda heeft een looptijd van vier jaar en start in 2023. In 2023 vinden ook de waterschapsverkiezingen plaats. De gemeenteraadsverkiezingen staan gepland voor 2026.

6. Uitvoeringsprogramma

In het uitvoeringsprogramma (bijlage 1) zijn de samenwerkingsthema's uit hoofdstuk 3 nader uitgewerkt in concrete activiteiten tijdens de duur van deze samenwerkingsagenda. Indien van toepassing is ook de benodigde inzet van middelen en een planning toegevoegd.

7. Financiering

Hoogheemraadschap en gemeente zorgen intern voor voldoende middelen voor het uitvoeren van de activiteiten en maatregelen in deze Strategische Samenwerkingsagenda en bijlagen. Partijen spannen zich in om de benodigde financiële middelen beschikbaar te maken. Uitgangspunt is dat de kosten worden verdeeld conform de verdeling als aangegeven in 3.13.3. Financiële afspraken worden per project vastgelegd in een aparte overeenkomst of brief.

8. Sturing en bewaking

De ambtelijke relatiebeheerders van hoogheemraadschap en gemeente sturen en bewaken de uitvoering van deze Strategische Samenwerkingsagenda. Zij stellen jaarlijks een evaluatie op, die besproken wordt tijdens het bestuurlijk overleg (zie 4.1).

9. Vaststelling en ondertekening

Deze Strategische Samenwerkingsagenda is vastgesteld door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap van Rijnland in haar vergadering van 5 september 2023. Daarbij is hoogheemraad J.G.M. Schouffoer gemachtigd tot ondertekening.

Deze Strategische Samenwerkingsagenda is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van Gemeente Alphen aan den Rijn in haar vergadering van 12 september 2023. Daarbij zijn de wethouders A.J. Breeuwsma (openbare ruimte) en A.M. Noordermeer (Greenport) gemachtigd tot ondertekening.

Aldus overeengekomen en getekend:

Gemeente Alphen aan den Rijn

Gemeente Alphen aan den Rijn

Wethouder drs. A.J. Breeuwsma

Wethouder A.M. Noordermeer-
Krommendam MSc. MBA

Hoogheemraadschap van Rijnland

Hoogheemraad J.G.M. Schouffoer

Bijlage 1 : Uitvoeringsagenda